

V Bruseli 7. novembra 2025
(OR. en)

Medziinštitucionálne spisy:
2025/0172 (COD)
2025/0176 (COD)
2025/0177 (COD)

10604/1/25
REV 1

SIMPL 60
ANTICI 68
INDEF 64
MAP 24
CSC 317
ENV 574
COMPET 589
ENT 108
MI 439
CHIMIE 57
CODEC 869
EDA

SPRIEVODNÁ POZNÁMKA

Č. dok. Kom.:	COM(2025) 820 final/2
Predmet:	OZNÁMENIE KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU A RADE Súhrnný balík opatrení v oblasti obrannej pripravenosti

Delegáciám v prílohe zasielame dokument COM(2025) 820 final/2.

Príloha: COM(2025) 820 final/2

V Štrasburgu 17. 6. 2025
COM(2025) 820 final/2

OZNÁMENIE KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU A RADE

Súhrnný balík opatrení v oblasti obrannej pripravenosti

{SWD(2025) 820 final}

Súhrnný balík opatrení v oblasti obrannej pripravenosti

Európa čelí naliehavej a rastúcej hrozbe. Jediný spôsob, ako môžeme zabezpečiť Európe mier, je byť pripravení odraziť tých, ktorí by nám chceli ublížiť. Do Európy sa vrátil ozbrojený konflikt vysokej intenzity a nad medzinárodným poriadkom, ktorý vznikol po druhej svetovej vojne a studenej vojne, visí otáznik. Ako sa uvádza v spoločnej bielej knihe o európskej obrannej pripravenosti do roku 2030 ⁽¹⁾ (ďalej len „biela kniha“), „[v] druhej polovici tohto desaťročia a neskôr sa [...] bude utvárať nový medzinárodný poriadok. Ak tento poriadok nebudeme formovať – v našom regióne i mimo neho – budeme pasívnymi prijímateľmi výsledkov tohto obdobia súperenia medzi štátmi so všetkými negatívnymi dôsledkami, ktoré z toho môžu vyplývať, vrátane skutočnej vyhliadky na rozsiahlu vojnu.“

V dnešnom rýchlo sa meniacom svete sa zmenila aj naša bezpečnostná situácia. Hrozby, ktorým čelíme, sú väčšie a globálnejšie, od silných organizovaných zločineckých skupín a terorizmu až po hybridné hrozby podnecované dezinformáciami, strachom a sabotážou našej kritickej infraštruktúry, často zo strany nepriateľských zahraničných štátnych subjektov. Priamo ohrozujú náš spôsob života a našu schopnosť rozhodovať o vlastnej budúcnosti prostredníctvom demokratických procesov. Hoci Únia nie je vo vojnovom stave, konflikt vysokej intenzity na jej hraniciach a agresívny postoj Ruska znamenajú, že Európa čelí situácii, ktorá nie je priaznivá pre mier, a naša bezpečnosť a cieľ budovať budúcnosť bez nátlaku a agresie nemožno považovať za samozrejmosť. Sme svedkami toho, ako Rusko začalo využívať vývoz plynu ako zbraň, čo viedlo k neistote dodávok a prudkým zvýšeniam cien, a ako sa úmyselne zameralo na energetickú infraštruktúru na Ukrajine. Naša bezpečnosť závisí od civilnej aj vojenskej pripravenosti.⁽²⁾

Podľa posúdení hrozieb, ktoré vypracovali viaceré spravodajské služby EÚ, sa ruská kapacita na výrobu vojenského vybavenia výrazne zvýšila a Rusko by v priebehu nasledujúcich troch až piatich rokov mohlo vojensky otestovať jednotu západných krajín a účinnosť článku 5 Severoatlantickej zmluvy a článku 222 Zmluvy o fungovaní Európskej únie. To si vyžaduje prechod k zmýšľaniu zameranému na obrannú pripravenosť a okamžité zintenzívnenie úsilia o obnovenie obrannej pripravenosti a odstrašovania do roku 2030. V tejto súvislosti by sa obranná pripravenosť mala chápať ako schopnosť členských štátov a obranného priemyslu Únie predvídať krízy súvisiace s obranou, predchádzať im a reagovať na ne. Obranná pripravenosť závisí od dostupnosti obranných priemyselných kapacít potrebných na získanie a udržiavanie zdrojov, spôsobilostí a infraštruktúry, ktoré sú nevyhnutné na účinnú a pružnú reakciu na krízy a s nimi súvisiace opatrenia členských štátov a na odvrátenie potenciálnych hrozieb prostredníctvom dôveryhodnej pripravenosti.

Na obnovenie európskej obrany sú ako východiskový bod potrebné rozsiahle investície počas dlhého obdobia v duchu solidarity a spolupráce medzi Úniou a členskými štátmi a ako súčasť strategických aliancií v rámci NATO a s podobne zmýšľajúcimi tretími krajinami. Zrýchlenie práce vo všetkých oblastiach s cieľom urýchlene zvýšiť európsku obrannú pripravenosť je zásadné na zaistenie toho, aby Európa mala najneskôr do roku 2030 silnú a dostatočnú európsku obrannú pozíciu.

(1) Spoločná biela kniha o európskej obrannej pripravenosti 2030, JOIN(2025) 120 final, 19. marca 2025.

(2) Cieľom Stratégie únie pripravenosti je zvýšiť odolnosť EÚ tým, že sa vybaví potrebnými spôsobilosťami na predvídanie a riadenie všetkých hrozieb a nebezpečenstiev. Európska stratégia únie pripravenosti, JOIN(2025) 130 final, 26. marca 2025.

Na vybudovanie skutočne nezávislej Európy je nevyhnutné vytvoriť novú formu **mieru v Európe** pre 21. storočie – takú, ktorú bude utvárať a riadiť samotná Európa. Preto Únia v rámci bezprecedentného opatrenia umožňuje členským štátom získať až 800 miliárd EUR na ich dodatočné výdavky na obranu na ochranu mieru počas nasledujúcich štyroch rokov v rámci plánu ReArm Europe/Pripravenosť 2030. Viac ako polovica členských štátov požiadala o aktiváciu národnej únikovej doložky v rámci Paktu stability a rastu a využila túto flexibilitu na značné zvýšenie svojich výdavkov na obranu. V nadväznosti na výzvu Európskej rady adresovanú Európskej komisii, aby urýchlila prácu vo všetkých oblastiach s cieľom rozhodným spôsobom zvýšiť obrannú pripravenosť Európy v priebehu nasledujúcich piatich rokov ⁽³⁾, tento súhrnný balík opatrení v oblasti obrannej pripravenosti podporí úsilie členských štátov o posilnenie obrannej priemyselnej základne a celkovej obrannej pripravenosti a pružnosti EÚ do roku 2030, a to vytvorením podmienok potrebných na urýchlenie investícií do obranných spôsobilostí, poskytnutím potrebnej predvídateľnosti priemyslu a znížením byrokracie.

V rozsahu požadovaného úsilia by sa mali zohľadňovať značné a dlhodobé nedostatočné investície do obrany v posledných desaťročiach a kumulovaný nedostatok investícií do obrany v členských štátoch. Príklad ťažkej delostreleckej munície dobre ilustruje problémy vyplývajúce z desaťročí nedostatočných investícií. V dôsledku toho by členské štáty v prípade konfliktu vysokej intenzity čelili kritickému nedostatku. Okrem toho sa už aj tak obmedzené zásoby ešte viac vyčerpali v dôsledku vojenskej podpory poskytnutej Ukrajine. Z dôvodu nízkeho dopytu sa výrobné kapacity európskej obrannej technologickej a priemyselnej základne v posledných desaťročiach výrazne znížili, čo výrazne obmedzuje schopnosť členských štátov rýchlo doplniť zásoby a obnoviť dôveryhodnú a spoľahlivú obrannú pozíciu.

Skutočne fungujúci celoeurópsky trh s obranným vybavením, ktorý kladie inovácie a konkurencieschopnosť do centra obnovy Európy, je pre členské štáty najúčinnnejším spôsobom, ako obnoviť svoje arzenály a zvýšiť svoju pripravenosť v prípade konfliktu. Ponúka totiž tri kľúčové výhody. Po prvé umožňuje členským štátom dosiahnuť úspory z rozsahu, vďaka čomu môžu využívať výhody rozsiahleho a stabilnejšieho trhu s výrobkami a službami obranného priemyslu. Po druhé uľahčením prístupu k všetkým dodávateľom EÚ sa znižuje ich závislosť od dodávateľov z tretích krajín, čo je v dnešnej geopolitickej situácii významnou výhodou a zabezpečuje dlhodobú životaschopnosť strategickej nezávislosti Únie. Po tretie podporuje konkurencieschopnosť európskej obrannej technologickej a priemyselnej základne tým, že zabezpečuje, aby výdavky na obranu prispievali k rastu a rozvoju celého priemyslu v Európe.

Súčasná regulačná prostredia Únie, prijaté v čase mieru, nie je plne prispôbené cieľu rozvoja potrebných spôsobilostí a vojenskej pripravenosti na dôveryhodné odstránenie ozbrojenej agresie a uľahčenie účinnej a rýchlej realizácie uvedených potrebných veľkých investícií. Viaceré právne predpisy EÚ, ktoré nie sú zamerané na obranu, neprispievajú k uľahčeniu dlhodobých investícií európskej obrannej technologickej a priemyselnej základne do obranných spôsobilostí potrebných na odvrátenie hrozieb a zaistenie bezpečnosti Únie a jej občanov. Európska obranná technologická a priemyselná základňa je veľmi špecifickým odvetvím, ktorého primárny cieľ nie je čisto ekonomický. Zameriava sa na potreby ozbrojených síl členských štátov a zabezpečuje požadovanú úroveň technického výkonu včas, v požadovanom objeme a za konkurencieschopnú cenu. Regulačný rámec Únie by mal byť vhodný na dosiahnutie cieľa obrannej pripravenosti a mal by členským štátom umožniť investovať, budovať, vykonávať výskum a dodávať

⁽³⁾ Závery Európskej rady z 20. marca 2025.

vysokokvalitné výrobky a služby, schvaľovať projekty a obstarávať urýchlene a pružne, pričom by sa mali dodržiavať vysoké výskumné, environmentálne a sociálne normy, vďaka ktorým je Európska únia v týchto oblastiach svetovým lídrom. Podstatné zjednodušenie procesov a odstránenie regulačnej a administratívnej záťaže vo všetkých sektoroch je potrebné na urýchlenie zvýšenia európskej obrannej priemyselnej výroby, aby sa rýchlo dosiahla úroveň výrobných kapacít potrebnej na prípravu na konflikt vysokej intenzity, a tým aj na jeho odvrátenie.

Okrem toho je toto rozsiahle úsilie príležitosťou na modernizáciu ozbrojených síl členských štátov a na zvýšenie investícií do európskej obrannej technologickej a priemyselnej základne. Je potrebné zohľadniť zrýchlené tempo vývoja vojenských technológií a riziko ich rýchleho zastarávania, ako to dokazuje prebiehajúca ruská agresia vysokej intenzity na Ukrajinu a prenikanie prelomových technológií do dodávateľských reťazcov v sektore obrany. V záujme zabezpečenia odolnosti investícií do obrany voči budúcim zmenám a uvoľnenia inovačného potenciálu európskej obrannej technologickej a priemyselnej základne je dôležité posilniť inovačné cykly, najmä ďalším zjednodušením a zrýchlením postupov spolupráce v oblasti výskumu a vývoja v rámci Európskeho obranného fondu⁽⁴⁾. Okrem toho podpora startupov a scaleupov je rozhodujúca pre podporu inovácií a konkurencieschopnosti v EÚ, najmä otvorením Akcelérátora Európskej rady pre inovácie (EIC), platformy STEP a fondu Scaleup Europe pre technológie s dvojakým použitím a obranné technológie.

Pri posilňovaní európskej obrannej technologickej a priemyselnej základne je potrebné lepšie zohľadniť dvojakú povahu kľúčových technológií a materiálov. Digitálne technológie, vyspelá elektronika, konektivita alebo chemikálie – to všetko sú prvky kľúčové pre program konkurencieschopnosti Únie, ako aj pre odolnosť jej obrany. V rámci Stratégie únie pripravenosti sa zdôrazňuje, že EÚ musí do všetkých svojich investícií do infraštruktúry a plánovania spôsobilostí začleniť hľadisko dvojakého použitia, ako sú aspekty vojenskej mobility, hromadných evakuácií, bezpečnej komunikácie a konektivity, námornej bezpečnosti, kybernetických spôsobilostí a vesmírnych prostriedkov a služieb. S cieľom podporiť takéto synergie medzi inováciami v civilnej a obrannej oblasti a zabezpečiť rozvoj kritických hodnotových a dodávateľských reťazcov sa zjednodušujúce opatrenia prijaté prostredníctvom tejto iniciatívy budú v prípade potreby vzťahovať na technológie a materiály s dvojakým použitím.

V tomto oznámení Komisia na základe skúseností a podnetov z rozsiahlych verejných konzultácií predkladá ambiciózne návrhy na zjednodušenie právnych predpisov a programov zameraných na obranu, ako aj právnych predpisov, ktoré nie sú osobitne zamerané na obranu, s cieľom odstrániť regulačné prekážky a uľahčiť obrannú pripravenosť EÚ a posilnenie priemyslu. V tomto oznámení sa takisto predkladá jasnejší výklad dostupných výnimiek v právnych predpisoch EÚ, ktoré členské štáty možno nevyužili v plnej miere.

⁽⁴⁾ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/697 z 29. apríla 2021, ktorým sa zriaďuje Európsky obranný fond a zrušuje nariadenie (EÚ) 2018/1092 (Ú. v. EÚ L 170, 12.5.2021, s. 149 – 177).

1. Predpisy EÚ v oblasti obrany a jej programy rozvoja obranného priemyslu

Verejné obstarávanie v oblasti obrany

Cieľom smernice o verejnom obstarávaní v oblasti obrany a citlivej bezpečnosti ⁽⁵⁾ je vytvoriť podmienky pre fungovanie trhu s výrobkami obranného priemyslu v celej EÚ. Zainteresované strany však často považujú postupy podľa tejto smernice za príliš zložité a zaťažujúce, pričom si od členských štátov vyžadujú neprimerané zdroje. Preto je potrebné zjednodušiť ustanovenia smernice a zároveň zabezpečiť dosiahnutie jej cieľov, najmä umožnením racionálnejších a efektívnejších postupov verejného obstarávania v oblasti obrany. Členským štátom to umožní sústrediť sa na najdôležitejšie zákazky, efektívnejšie pridelovať zdroje a znížiť administratívne zaťaženie priemyslu.

Hoci je plnohodnotná revízia smernice naplánovaná na rok 2026, pravidlá verejného obstarávania by sa mali zjednodušiť už teraz, aby sa zohľadnila naliehavosť a priorita, ktorou je pre Európu obnova jej obrany, aby sa vytvorila väčšia flexibilita pre spoločné obstarávanie viacerých členských štátov a aby sa podporilo verejné obstarávanie inovatívnych riešení potrebných na dosiahnutie obrannej pripravenosti do roku 2030. Dostupnosť verejných zákaziek a dlhodobá predvídateľnosť dopytu sú najdôležitejšími faktormi pre priemysel, aby zvýšil svoje výrobné kapacity a dosiahol ciele obrannej pripravenosti. Na tento účel Komisia navrhuje zvýšiť prahové hodnoty uplatniteľnosti smernice na 900 000 EUR pre zákazky na dodanie tovaru a poskytnutie služieb. Tým sa z rozsahu pôsobnosti smernice vyjme značný počet menších zákaziek, ktoré majú zanedbateľný vplyv na vnútorný trh, čo zároveň povedie k hospodárskej efektívnosti pre členské štáty a žiadateľov v dôsledku zníženia administratívnej a hospodárskej záťaže.

Nízke a roztrieštené výdavky členských štátov na obranu v oblasti inovácií negatívne ovplyvňujú vznikajúce prelomové technológie, ktoré sú nevyhnutné pre budúce obranné spôsobilosti. Uľahčenie verejného obstarávania inovatívnych riešení prispeje k transformácii obrany prostredníctvom prelomových inovácií, keďže nové technológie zásadne menia povahu vedenia vojny vo viacerých oblastiach (napr. umelá inteligencia, cloud computing a kvantová výpočtová technika, pokročilá a bezpečná konektivita, autonómne systémy). Nová možnosť priameho verejného obstarávania inovatívnych výrobkov a služieb, ktoré sú výsledkom paralelných a konkurenčných výskumných projektov zadávaných členskými štátmi, je vhodná pre najpriekopníckejšie výskumné a vývojové projekty, pri ktorých nie je možné vymedziť očakávané výsledky na začiatku obstarávania v oblasti výskumu a vývoja. V spojení s dynamickejšími podmienkami pre inovačné obstarávanie a projekty spolupráce, a to aj prostredníctvom zavedenia zjednodušeného postupu inovatívneho partnerstva a objasnenia obstarávania výsledkov projektov financovaných v rámci Európskeho obranného fondu, sa podporí plynulý prechod od výskumu k obstarávaniu, čo členským štátom umožní rýchlo využiť inovačné riešenia vyvinuté v rámci týchto projektov.

Náročné tempo, akým členské štáty v súčasnosti potrebujú doplniť svoj arzenál, si takisto vyžaduje, aby využili už dostupné výrobky obranného priemyslu. S cieľom umožniť

⁽⁵⁾ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2009/81/ES z 13. júla 2009 o koordinácii postupov pre zadávanie určitých zákaziek na práce, zákaziek na dodávku tovaru a zákaziek na služby verejnými obstarávateľmi alebo obstarávateľmi v oblastiach obrany a bezpečnosti a o zmene a doplnení smerníc 2004/17/ES a 2004/18/ES (Ú. v. EÚ L 216, 20.8.2009, s. 76 – 136).

členským štátom rýchle obstaranie rovnakého ľahko dostupného vybavenia by sa rokovacie konanie bez predchádzajúceho zverejnenia oznámenia o vyhlásení verejného obstarávania malo dočasne rozšíriť na spoločné obstarávanie a údržbu. Členským štátom by to umožnilo spojiť zdroje a využiť úspory z rozsahu na rýchle získanie vybavenia a spôsobilostí. Tým sa doplní existujúca flexibilita zakotvená v smernici týkajúca sa naliehavých situácií vyplývajúcich z krízy, ktorá zahŕňa škody očakávané v budúcnosti ⁽⁶⁾, vrátane konfliktov vysokej intenzity na hraniciach EÚ a dôveryhodných hrozieb pre bezpečnosť Únie a jej členských štátov.

Dodatočná flexibilita v rámcových dohodách s predĺženým trvaním až 10 rokov a otvorenie pre ostatné členské štáty, ako sa navrhuje v nariadení o Programe pre európsky obranný priemysel (ďalej len „EDIP“) ⁽⁷⁾, pomôžu členským štátom dosiahnuť ich ciele v oblasti spôsobilostí rýchlejšie, pri nižších nákladoch a zvýšenej interoperabilite. Komisia vyzýva členské štáty, aby urýchlili preskúmanie svoje vnútroštátne pravidlá verejného obstarávania s cieľom odstrániť dodatočné zaťaženie účastníkov postupov verejného obstarávania (tzv. *gold-plating*). Odstránením povinnosti členských štátov podávať štatistické správy sa zníži byrokracia, zatiaľ čo uplatňovanie smernice o energetickej efektívnosti ⁽⁸⁾ na sektor obrany sa objasní pri hodnotení smernice v roku 2026.

Transfery výrobkov obranného priemyslu v rámci EÚ

Rýchle transfery výrobkov obranného priemyslu v rámci Únie sú nevyhnutné na mobilizáciu všetkých priemyselných a technologických kapacít v celej únii a na dosiahnutie synergii, úspor z rozsahu, inovácií a zaistenie bezpečnosti dodávok. Zainteresované strany v rámci verejnej konzultácie poukázali na nedostatočnú harmonizáciu kontrolných systémov členských štátov, nedostatočné využívanie všeobecných transferových licencií [ktoré sú kľúčovým nástrojom zjednodušenia ⁽⁹⁾, ktorý sa stanovuje v smernici] a vyzvali na odstránenie zložitosti a oneskorení spojených s kontrolou transferov v rámci EÚ. Okrem toho poukázali na prekážky spôsobené nedostatočným včasným schvaľovaním transferov pri realizácii projektov Európskeho obranného fondu a na veľkú záťaž spojenú so správou viacerých vnútroštátnych osvedčení koncového používateľa alebo iných foriem zákazu obmedzení transferov v rámci EÚ.

V súvislosti s právomocami vymedzenými v zmluvách bude Komisia úzko spolupracovať s členskými štátmi na zjednodušení transferov výrobkov obranného priemyslu ozbrojeným silám členských štátov, transferov v dodávateľských reťazcoch a transferov v rámci projektov financovaných EÚ, ako aj na riadení osvedčení koncového používateľa. Navrhované zmeny výrazne skrátiť oneskorenia pri realizácii projektov a obmedzia

⁽⁶⁾ Vymedzenie pojmu „kríza“ v článku 1 ods. 10 smernice 2009/81/ES zahŕňa scenáre, „ak hrozí, že k takejto škode dôjde v blízkej budúcnosti“.

⁽⁷⁾ Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa zriaďuje Program pre európsky obranný priemysel a rámec opatrení na zabezpečenie včasnej dostupnosti a dodávok výrobkov obranného priemyslu (ďalej len „EDIP“), 5. marca 2024, COM(2024) 150 final.

⁽⁸⁾ Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2023/1791 z 13. septembra 2023 o energetickej efektívnosti a o zmene nariadenia (EÚ) 2023/955 (prepracované znenie) (Ú. v. EÚ L 231, 20.9.2023, s. 1 – 111).

⁽⁹⁾ Všeobecné transferové licencie umožňujú nahradiť kontrolu *ex ante* (pred transferom) kontrolou *ex post* (po uskutočnení transferu). Táto zmena zvyčajne umožňuje vykonať transfer v priebehu jedného až troch dní. Naproti tomu priemerný čas, ktorý kontrolné orgány potrebujú na spracovanie jednoduchej individuálnej transferovej licencie *ex ante*, možno približne odhadnúť na šesť až sedem týždňov, pričom procesy udeľovania povolení často trvajú podstatne dlhšie.

byrokraciou pre účastníkov projektov Európskeho obranného fondu. Členským štátom sa umožňuje vyňať ďalšie kategórie transferov z povinnosti predchádzajúceho povolenia a nabádajú sa, aby rozšírili používanie všeobecných transferových licencií, rozšírili a harmonizovali ich rozsah. Rozšírenie výhod všeobecných transferových licencií na transfery certifikovaných spoločností stimuluje certifikáciu spoločností a podporí spoľahlivé programy dodržiavania predpisov pri kontrole transferov v rámci EÚ a zároveň sa výrazne zníži ich administratívne zaťaženie. V záujme uľahčenia cezhraničných transakcií v dodávateľských reťazcoch a urýchlenia zvýšenia výroby Komisia v súlade so smernicou o transferoch výrobkov obranného priemyslu v rámci EÚ ⁽¹⁰⁾ vyzýva členské štáty, aby sa zdržali uloženia obmedzení transferov v rámci EÚ v prípade komponentov, ktoré budú začlenené do konečného výrobku v inom členskom štáte a nemôžu sa späťne vyviezť samostatne, aspoň prostredníctvom uplatňovania zásady *de minimis*, ktorú už niektoré členské štáty používajú. Nakoniec Komisia navrhuje zjednodušiť oznamovacie povinnosti v prípade nehmotných transferov technológií.

Európsky obranný fond

Európsky obranný fond je jediným nástrojom EÚ na podporu spoločného výskumu a vývoja v oblasti obrany. Priebežné hodnotenie fondu Komisiou a rozsiahle konzultácie so zainteresovanými stranami potvrdili jeho celkovú účinnosť a význam, pričom sa zdôraznila potreba ďalšieho zjednodušenia postupov a zníženia administratívnej záťaže. Komisia preto navrhuje ďalšiu flexibilitu pri vykonávaní Európskeho obranného fondu.

Komisia navrhuje objasniť a zjednodušiť kritériá na vyhodnotenie návrhov a zavádza možnosť výberu len najdôležitejších kritérií na vyhodnotenie návrhov založených na cieľoch výziev na predkladanie návrhov, čím sa zrýchli proces vyhodnocovania, zvýši sa jeho pružnosť a zníži zaťaženie, ktoré je s ním spojené. Možnosť vykonávať Európsky obranný fond prostredníctvom ročných alebo viacročných pracovných programov spolu s objasnením pravidiel priameho zadávania, ako aj širšie možnosti nepriameho riadenia zabezpečia väčšiu flexibilitu a predvídateľnosť pri plánovaní a realizácii projektov fondu s pružným procesom riadenia a menšou administratívnou záťažou. V nadväznosti na návrh štvrtej oblasti investícií do obranných technológií v rámci Platformy strategických technológií pre Európu (ďalej len „platforma STEP“) ⁽¹¹⁾ Komisia navrhuje zjednodušenie obstarávania vo fáze pred komerčným využitím a prístupových práv spolufinancujúcich členských štátov k výsledkom projektov vývoja s cieľom čo najskôr uviesť do prevádzky výsledné projekty Európskeho obranného fondu, čím sa podporia inovácie a prelomové obranné technológie.

Napokon Komisia zavedie ďalšie opatrenia na zrýchlenie hodnotenia návrhov a skrátenie času na podpísanie dohôd o grante a vydanie platieb, napríklad vyššiu úroveň využívania subdodávateľov (nad 30 %), predĺženie platnosti posúdenia vlastníckej kontroly pre prijímateľov z 18 na najmenej 36 mesiacov a zavedenie štandardnej doložky o zákaze ďalšieho transferu. V reakcii na výzvy zainteresovaných strán na vytvorenie jednoduchého a zabezpečeného systému na výmenu dôverných a citlivých informácií sa medzi

⁽¹⁰⁾ Článok 4 ods. 8 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2009/43/ES zo 6. mája 2009 o zjednodušení podmienok pre transfery výrobkov obranného priemyslu v rámci Spoločenstva (Ú. v. EÚ L 146, 10.6.2009, s. 1 – 36).

⁽¹¹⁾ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/795 z 29. februára 2024, ktorým sa zriaďuje Platforma strategických technológií pre Európu (platforma STEP) a mení sa smernica 2003/87/ES a nariadenia (EÚ) 2021/1058, (EÚ) 2021/1056, (EÚ) 2021/1057, (EÚ) č. 1303/2013, (EÚ) č. 223/2014, (EÚ) 2021/1060, (EÚ) 2021/523, (EÚ) 2021/695, (EÚ) 2021/697 a (EÚ) 2021/241, PE/11/2024/REV/1 (Ú. v. EÚ L, 2024/795, 29.2.2024).

Komisiou, členskými štátmi a priemyslom postupne zavádza systém SUE (*Secret de l'Union Européenne*) s cieľom zabezpečiť, aby ním boli začiatkom roku 2026 vybavené všetky členské štáty, len čo sa ukončia potrebné procesy akreditácie a akceptácie členskými štátmi, pričom sa skúma možnosť zriadenia cloudu pre výmenu utajovaných skutočností akreditovaných až do stupňa utajenia RESTREINT UE/EU RESTRICTED pri realizácii utajovaných projektov v oblasti obrany. Zjednodušenia zavedené týmto súhrnným balíkom opatrení sa môžu spätne uplatňovať na už realizované projekty Európskeho obranného fondu.

V súlade s bielou knihou, v ktorej sa vyzýva na zvýšenie účasti Ukrajiny na činnostiach Európskeho obranného fondu a na posilnenie spolupráce medzi EÚ a Ukrajinou, by sa náklady na testovanie vykonávané na Ukrajine mali stať oprávnenými na financovanie v rámci Európskeho obranného fondu. Vďaka tomu európska obranná technologická a priemyselná základňa bude môcť využiť aktívnu vojnovú situáciu na Ukrajine z hľadiska testovania (spôsobilosť na rýchle testovanie, 24-hodinové testovanie a testovanie na bojisku), čo by umožnilo rýchlu spätnú väzbu zo súčasnej modernej vojny, ktorá by sa začlenila do vývoja obranných technológií a výrobkov obranného priemyslu.

2. Právne predpisy a programy EÚ, ktoré sa netýkajú obrany

Odstránenie prekážok a plné využitie spôsobov na zvýšenie obrannej pripravenosti

Postupy vydávania povolení pre investície do obranného priemyslu a činnosti v oblasti obrannej pripravenosti sú často príliš zdĺhavé a zaťažujúce. Na ich zrýchlenie je nevyhnutné zabezpečiť, aby procesy posudzovania vplyvov na životné prostredie a dodržiavanie environmentálnych právnych predpisov (napr. v oblasti územného plánovania, posudzovania vplyvov na životné prostredie, hluku, ochrany biotopov a vtáctva, vodného a odpadového hospodárstva) boli v súčasnosti priaznivé pre dosiahnutie obrannej pripravenosti. Tieto procesy – prijaté v čase mieru – musia teraz umožniť zrýchlené postupy schvaľovania alebo vydávania povolení prispôsobené naliehavým potrebám obrannej pripravenosti, aby sa uľahčilo obrovské a rýchle zvyšovanie investícií do obranného priemyslu a činností v oblasti obrannej pripravenosti, ktoré si vyžadujú zvýšenú pružnosť a sú nevyhnutné na riešenie nových bezpečnostných potrieb.

Hoci zodpovednosť za vydávanie povolení nesú členské štáty, v práve Únie sa stanovujú niektoré pravidlá týkajúce sa povolení, okrem iného vrátane posudzovania vplyvov na životné prostredie. Je nevyhnutné zefektívniť, zjednodušiť a zrýchliť celý proces vydávania povolení pre investície do obranného priemyslu a pre činnosti v oblasti obrannej pripravenosti a zároveň včas zabezpečiť normy ochrany životného prostredia a ľudí v celej Únii. To sa dá dosiahnuť zavedením zrýchlených a prioritných vnútroštátnych postupov vydávania povolení s jednotným kontaktným miestom pre priemysel, ktorých cieľom je znížiť administratívne zaťaženie a urýchliť proces vydávania povolení pre činnosti v oblasti obrannej pripravenosti. Komisia je pripravená na žiadosť členských štátov poskytnúť poradenstvo a budovať kapacity pri zavádzaní zrýchleného režimu vydávania povolení.

Zásadný význam má zabezpečenie vysokej úrovne ochrany životného prostredia a ľudského zdravia prostredníctvom uplatňovania právnych predpisov Únie v oblasti životného prostredia a zároveň zabezpečenie cieľa v oblasti obrannej pripravenosti do roku 2030. Hoci väčšina právnych predpisov Únie v oblasti životného prostredia obsahuje

výnimky pre verejné ciele, rozdielne výklady a spôsoby vykonávania v jednotlivých členských štátoch vedú k zložitosti a neistote v platných pravidlách týkajúcich sa investícií do obrany. Komisia týmto objasňuje, že členské štáty môžu využiť existujúce výnimky stanovené v rôznych právnych predpisoch Únie ⁽¹²⁾ týkajúce sa „prevažujúceho verejného záujmu“, „verejnej bezpečnosti“ alebo „krízy“, aby do ich rozsahu začlenili obrannú pripravenosť, ktorá zahŕňa priemyselné a vládne investície do obrany a činnosti v oblasti obrannej pripravenosti. Ak sa uplatňujú kompenzačné alebo zmierňujúce opatrenia, týmito opatreniami by sa mali zabezpečovať ciele právnych predpisov a mali by byť primerané z hľadiska obrannej pripravenosti, aby sa mohol včas dosiahnuť cieľ obrannej pripravenosti do roku 2030. Smernica o posudzovaní vplyvov na životné prostredie ⁽¹³⁾ obsahuje výnimku pre projekty nevyhnutné na účely obrany, ktorá sa môže použiť aj v prípade projektov a činností v oblasti obrannej pripravenosti. Okrem toho smernica o odpade z elektrických a elektronických zariadení ⁽¹⁴⁾ a smernica o obmedzení nebezpečných látok ⁽¹⁵⁾ obsahujú výnimku týkajúcu sa vojenských účelov, ktorá zahŕňa cieľ obrannej pripravenosti.

Acquis Únie v oblasti chemikálií prispelo k zachovaniu vysokej úrovne ochrany ľudského zdravia a životného prostredia, uľahčilo voľný pohyb látok na vnútornom trhu a zároveň sa v ňom zohľadnili sociálno-ekonomické prínosy. Zachovávanie vysokej úrovne bezpečnosti práce a dobrých pracovných podmienok je rovnako rozhodujúce pre zatraktívnenie sektora obrany ako možnosti zamestnania a zároveň pre zabezpečenie efektívneho dosahovania cieľov obrannej pripravenosti.

V súčasnosti sa v *acquis* Únie v oblasti chemikálií pri postupoch vedúcich k zákazu alebo obmedzeniu chemických látok v súvislosti s nariadením o registrácii, hodnotení, autorizácii a obmedzovaní chemikálií (ďalej len „REACH“) ⁽¹⁶⁾ výslovne nestanovuje včasné posúdenie vplyvu na obranný priemysel. Komisia poznamenáva, že možnosť výnimky v záujme obrany je už v nariadení REACH stanovená, ale v niektorých členských štátoch sa táto výnimka v záujme obrany uplatňuje reštriktívnym spôsobom. Táto výnimka

⁽¹²⁾ Ide napríklad o výnimky v smernici o biotopoch [smernica Rady 92/43/EHS z 21. mája 1992 o ochrane prirodzených biotopov a voľne žijúcich živočíchov a rastlín (Ú. v. ES L 206, 22.7.1992, s. 7 – 50)], v rámcovej smernici o vode [smernica Európskeho parlamentu a Rady 2000/60/ES z 23. októbra 2000, ktorou sa stanovuje rámec pôsobnosti pre opatrenia Spoločenstva v oblasti vodného hospodárstva (Ú. v. ES L 327, 22.12.2000, s. 1 – 73)], v smernici o vtáctve [smernica Európskeho parlamentu a Rady 2009/147/ES z 30. novembra 2009 o ochrane voľne žijúceho vtáctva (kodifikované znenie) (Ú. v. EÚ L 20, 26.1.2010, s. 7 – 25)] a v nariadení o preprave odpadu [nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/1157 z 11. apríla 2024 o preprave odpadu, ktorým sa menia nariadenia (EÚ) č. 1257/2013 a (EÚ) 2020/1056 a zrušuje nariadenie (ES) č. 1013/2006, PE/84/2023/REV/1 (Ú. v. EÚ L, 2024/1157, 30.4.2024)].

⁽¹³⁾ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2011/92/EÚ z 13. decembra 2011 o posudzovaní vplyvov určitých verejných a súkromných projektov na životné prostredie (kodifikované znenie) (Ú. v. EÚ L 26, 28.1.2012, s. 1 – 21).

⁽¹⁴⁾ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2002/96/ES z 27. januára 2003 o odpade z elektrických a elektronických zariadení (OEEZ) (Ú. v. EÚ L 37, 13.2.2003, s. 24 – 39).

⁽¹⁵⁾ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2011/65/EÚ z 8. júna 2011 o obmedzení používania určitých nebezpečných látok v elektrických a elektronických zariadeniach (prepracované znenie) (Ú. v. EÚ L 37, 13.2.2003, s. 19 – 23).

⁽¹⁶⁾ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1907/2006 z 18. decembra 2006 o registrácii, hodnotení, autorizácii a obmedzovaní chemikálií (REACH) a o zriadení Európskej chemickej agentúry, o zmene a doplnení smernice 1999/45/ES a o zrušení nariadenia Rady (EHS) č. 793/93 a nariadenia Komisie (ES) č. 1488/94, smernice Rady 76/769/EHS a smerníc Komisie 91/155/EHS, 93/67/EHS, 93/105/ES a 2000/21/ES (Ú. v. EÚ L 396, 30.12.2006.).

sa navyše uplatňuje na *ad hoc* základe, čo nie je v súlade s cieľom obrannej pripravenosti do roku 2030 a požiadavkami na urýchlené zvýšenie výroby v oblasti obrany do roku 2030. Komisia preto navrhuje rozšíriť podmienky využívania vnútroštátnej výnimky podľa nariadenia REACH a nabáda členské štáty, aby v plnej miere využívali jej potenciál pre potreby obrany vrátane činností v oblasti obrannej pripravenosti. Cieľom zjednodušenia nariadenia REACH pripravovaného Komisiou je výslovne začleniť cieľ obrannej pripravenosti, čím sa zabezpečí, aby sa komplexne posúdili obavy týkajúce sa obrany vrátane nepriamych vplyvov na dodávateľské reťazce v oblasti obrany. To by umožnilo včasné a úplné posúdenie cieľa obrannej pripravenosti vrátane nepriamych vplyvov na dodávateľské reťazce v sektore obrany. S cieľom zabezpečiť konzistentnosť v rámci *acquis* Únie v oblasti chemikálií sa podobná výnimka navrhuje v nariadení o klasifikácii, označovaní a balení látok a zmesí ⁽¹⁷⁾ a v nariadení o biocídnych výrobkoch ⁽¹⁸⁾. Pokiaľ ide o nariadenie o perzistentných organických látkach ⁽¹⁹⁾, ktorým sa vykonáva Štokholmský dohovor, Komisia navrhuje, aby sa potreby obrannej pripravenosti riešili v prípravných fázach EÚ skôr, ako sa v dohovore stanovia zákazy alebo obmedzenia na medzinárodnej úrovni, keďže práve v tejto fáze sa môžu zväžiť potenciálne výnimky. Okrem toho môžu členské štáty využívať výnimky z požiadaviek na podávanie správ na účely ochrany citlivých informácií na základe bezpečnostných záujmov členských štátov alebo Únie.

Aby boli obranný priemysel a ozbrojené sily schopné získať kritické spôsobilosti, ktoré im v súčasnosti chýbajú, potrebujú v rámci posilnenia výrobných kapacít obranného priemyslu Únie rýchlo, pružne a nákladovo efektívne dovážať obranné vybavenie, komponenty a suroviny z krajín mimo Únie. Na tento účel Komisia vyzýva členské štáty, aby v plnej miere využili možnosť pozastaviť dovozný clá na určité zbrane a vojenské vybavenie dovážané vojenskými obrannými orgánmi alebo v ich mene z tretích krajín ⁽²⁰⁾. Okrem toho by sa pri pokračujúcej podpore a zvyšovaní domácich kapacít v čo najväčšom rozsahu, najmä pokiaľ ide o suroviny, mohlo na zlepšenie konkurencieschopnosti sektora obrany využiť aj oslobodenie od cla vzťahujúce sa na niektoré priemyselné výrobky, suroviny, polotovary alebo komponenty dovážané z krajín mimo EÚ ⁽²¹⁾ v rámci systému pozastavenia uplatňovania autonómnych ciel a autonómnych colných kvót, čím by sa posilnila obranná pripravenosť Únie.

Potenciál niektorých technológií, ako je umelá inteligencia, pre prevahu v oblasti obrany predstavuje dôležitú páku, ktorú treba na európskej úrovni naliehavo posilniť. Aktom

⁽¹⁷⁾ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1272/2008 zo 16. decembra 2008 o klasifikácii, označovaní a balení látok a zmesí, o zmene, doplnení a zrušení smerníc 67/548/EHS a 1999/45/ES a o zmene a doplnení nariadenia (ES) č. 1907/2006 (Ú. v. EÚ L 353, 31.12.2008, s. 1 – 1355).

⁽¹⁸⁾ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 528/2012 z 22. mája 2012 o sprístupňovaní biocídnych výrobkov na trhu a ich používaní (Ú. v. EÚ L 167, 27.6.2012, s. 1 – 123).

⁽¹⁹⁾ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/1021 z 20. júna 2019 o perzistentných organických látkach (prepracované znenie), PE/61/2019/REV/1 (Ú. v. EÚ L 169, 25.6.2019, s. 45 – 77).

⁽²⁰⁾ Nariadenie Rady (EÚ) 2021/2278 z 20. decembra 2021, ktorým sa pozastavujú clá Spoločného colného sadzobníka uvedené v článku 56 ods. 2 písm. c) nariadenia (EÚ) č. 952/2013 v prípade určitých poľnohospodárskych a priemyselných výrobkov a ktorým sa zrušuje nariadenie (EÚ) č. 1387/2013 (Ú. v. EÚ L 466, 29.12.2021, s. 1), v znení zmien.

⁽²¹⁾ Oznámenie Komisie o pozastavení uplatňovania autonómnych ciel a autonómnych colných kvótach (Ú. v. EÚ C 363, 13.12.2011, s. 6).

Európskej únie o umelej inteligencii ⁽²²⁾ sa podporuje vývoj systémov umelej inteligencie na základe prístupu založeného na rizikách a zavádzajú sa pravidlá primerané rizikám. Nereguluje sa ním výskum pred uvedením na trh vo všetkých oblastiach vrátane obrany ani vývoj a používanie umelej inteligencie výlučne na vojenské a obranné účely alebo na účely národnej bezpečnosti. Komisia pripomína, že členské štáty môžu zriadiť regulačné experimentálne prostredia, ktoré môžu podporiť flexibilný a rýchly vývoj vysokorizikových systémov umelej inteligencie na vojenské a obranné účely, aby sa umožnil právne bezpečný vývoj a testovanie.

Upáhčenie verejných a súkromných investícií v sektore obrany

Bez toho, aby bol dotknutý článok 346 Zmluvy o fungovaní Európskej únie (ZFEÚ), pravidlá hospodárskej súťaže sa vzťahujú na obranu a prispievajú k lepšiemu fungovaniu vnútorného trhu. Zároveň by však nemali byť prekážkou urýchleného posilnenia tohto sektora, jeho príspevku k cieľu „obrannej pripravenosti do roku 2030“ a schopnosti členských štátov účinne reagovať na výzvy zhoršujúcej sa geopolitickej situácie. Komisia pri presadzovaní pravidiel hospodárskej súťaže (kontrola fúzií a štátnej pomoci a antitrustová kontrola) náležite zohľadňuje osobitosti obranného priemyslu a európskeho trhu s obranným zariadením a jeho prínos k cieľu v oblasti obrannej pripravenosti.

Cieľom režimu kontroly **fúzií** v Európskej únii je zachovať dobre fungujúce trhy, a to aj v sektore obrany. Obranná pripravenosť európskeho priemyslu v rozhodujúcej miere závisí od konkurenčných trhov, ktoré môžu poskytovať špičkové technológie a inovácie, ako aj primerané a pružné výrobné kapacity, pričom sa zabezpečí, aby koncentrácie neviedli k takej úrovni trhovej sily, ktorá by pravdepodobne zvýšila náklady rozpočtov členských štátov. Pri prebiehajúcej revízii usmernení o fúziách bude Komisia venovať primeranú pozornosť zmenenej bezpečnostnej a obrannej situácii a bude sa snažiť získať podnety od zainteresovaných strán s cieľom účinne riešiť tieto aspekty. Komisia posúdi najmä celkové prínosy posilnenej obrany a bezpečnosti v rámci Únie, ktoré vedú k zvýšeniu efektívnosti.

Pokiaľ ide o **antitrustovú** kontrolu, Komisia je pripravená poskytnúť európskemu priemyslu usmernenia k projektom spolupráce spoločností v sektore obrany, najmä ak je takáto spolupráca potrebná na rozšírenie výroby alebo ak by jednotlivé spoločnosti inak neboli schopné samostatne vyvíjať alebo vyrábať výrobok. Môže to byť aj prípad spoločného obstarávania surovín spoločnosťami pôsobiacimi v oblasti obrany. Pri posudzovaní takýchto dohôd Komisia zväží aj dosiahnutú efektívnosť vrátane napríklad pozitívnych účinkov takejto spolupráce z hľadiska obrannej pripravenosti, odolnosti dodávateľských reťazcov v sektore obrany a odolnosti vnútorného trhu.

Na dosiahnutie cieľa EÚ v oblasti obrannej pripravenosti do roku 2030 sú nevyhnutné **značné verejné a súkromné investície** do rozšírenia priemyslu. V rámci tohto úsilia môžu členské štáty využiť možnosti, ktoré ponúka strednodobé preskúmanie financovania v rámci politiky súdržnosti na podporu kapacít obranného priemyslu a vojenskej

⁽²²⁾ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/1689 z 13. júna 2024, ktorým sa stanovujú harmonizované pravidlá v oblasti umelej inteligencie a ktorým sa menia nariadenia (ES) č. 300/2008, (EÚ) č. 167/2013, (EÚ) č. 168/2013, (EÚ) 2018/858, (EÚ) 2018/1139 a (EÚ) 2019/2144 a smernice 2014/90/EÚ, (EÚ) 2016/797 a (EÚ) 2020/1828 (akt o umelej inteligencii), PE/24/2024/REV/1 (Ú. v. EÚ L, 2024/1689, 12.7.2024).

mobility⁽²³⁾. Zdroje zo svojich plánov obnovy a odolnosti môžu použiť aj na kapitálové injekcie do národných podporných bánk a inštitúcií (NPBI), ako aj na príspevky do programov EÚ pre satelitnú komunikáciu a do Programu pre európsky obranný priemysel (EDIP), ako sa zdôrazňuje v oznámení „NextGenerationEU – cesta do roku 2026“⁽²⁴⁾. Aby bolo možné prispievať do Programu pre európsky obranný priemysel, je potrebné veľmi rýchlo dokončiť prebiehajúce dialógy a vložiť splnomocňujúce ustanovenie. Tieto dodatočné možnosti využitia finančných prostriedkov EÚ na obranu ďalej posilňujú objem dostupných zdrojov, a teda aj dôvody na odstránenie zbytočných prekážok alebo administratívnej záťaže, ktoré bránia efektívnemu využívaniu investícií do obrany.

V tejto súvislosti po prvé štátne opatrenia na podporu investícií do všeobecnej infraštruktúry, ako je rozširovanie železničných tunelov alebo spevňovanie cestných alebo železničných mostov s cieľom vytvoriť koridory mobility, nepredstavujú štátnu pomoc, pretože ide o činnosti štátnej správy súvisiace s výkonom štátnych výsad. To isté platí aj pre funkcie ozbrojených síl členských štátov, ktoré vo všeobecnosti takisto patria medzi činnosti štátnej správy. Členské štáty nemusia tieto opatrenia oznamovať Komisii.

Po druhé, v súčasnom kontexte existuje presvedčivý záujem Únie, ako aj jednotlivých štátov na zvýšení výroby v oblasti obrany a zaznamenaná neschopnosť organizátorov trhu dostatočne včas reagovať na túto potrebu v dôsledku viacerých objektívnych faktorov (napr. roztrieštené trhy verejného obstarávania, neistota dopytu v priebehu času, prístup k financiam). Preto sa osobitný prípad opatrení **štátnej pomoci** na podporu investícií do výrobných kapacít pre výrobky a služby obranného priemyslu môže za bežných okolností považovať za podporu základných bezpečnostných záujmov bez toho, aby boli nepriaznivo ovplyvnené podmienky hospodárskej súťaže na vnútornom trhu, a preto by patril do rozsahu pôsobnosti článku 346 ZFEÚ. Ak sa na opatrenia štátnej pomoci uplatňuje článok 346 ZFEÚ, členské štáty nemusia takéto opatrenia oznamovať Komisii. Podľa článku 346 ZFEÚ a súvisiacej judikatúry sa nevyhnutnosť a primeranosť vnútroštátnych opatrení na ochranu základných bezpečnostných záujmov skúma v prípade každého takéhoto opatrenia osobitne, pričom sa zohľadňuje jeho kontext a účinky. Takýmto zistením týkajúcim sa opatrení štátnej pomoci teda nie je dotknuté posúdenie uplatniteľnosti článku 346 ZFEÚ na vnútroštátne opatrenia, ktoré majú vplyv na iné pravidlá Únie, napr. v oblasti verejného obstarávania v oblasti obrany. Pravidlá na podporu celoeurópskeho trhu s obrannými výrobkami zlepšujú hospodárske podmienky pre investície do výroby, a teda posilňujú bezpečnosť Únie a jej jednotlivých členských štátov. V iných oblastiach ako štátna pomoc sa preto budú všetky žiadosti o výnimku podľa článku 346 ZFEÚ naďalej pozorne skúmať.

Po tretie, ak verejná podpora predstavuje **štátnu pomoc** a nevzťahuje sa na ňu článok 346 ZFEÚ, môžu sa na ňu vzťahovať možnosti zlučiteľnosti, ktoré sa ponúkajú v existujúcich usmerneniach k štátnej pomoci, rámcoch alebo všeobecnom nariadení o skupinových výnimkách⁽²⁵⁾. Takáto pomoc, či už vo forme individuálnej pomoci alebo schém pomoci, môže byť schválená aj priamo podľa článku 107 ods. 3 písm. c) ZFEÚ. Komisia môže

⁽²³⁾ Návrh Komisie na nariadenie Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa menia nariadenia (EÚ) 2021/694, (EÚ) 2021/695, (EÚ) 2021/697, (EÚ) 2021/1153, (EÚ) 2023/1525 a 2024/795, pokiaľ ide o stimulovanie investícií do obrany v rozpočte EÚ na účely vykonávania plánu ReArm Europe, COM(2025) 188 final, 22. apríla 2025.

⁽²⁴⁾ Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu a Rade, NextGenerationEU – Cesta do roku 2026, 4. júna 2025, COM(2025) 310 final.

⁽²⁵⁾ Nariadenie Komisie (EÚ) č. 651/2014 zo 17. júna 2014 o vyhlásení určitých kategórií pomoci za zlučiteľné s vnútorným trhom podľa článkov 107 a 108 zmluvy.

podľa tohto ustanovenia považovať pomoc na rozvoj určitých hospodárskych činností, a to aj na rozvoj základných vstupov na výrobu výrobkov a poskytovanie služieb obranného priemyslu, za zlučiteľnú s pravidlami štátnej pomoci za predpokladu, že táto podpora nepriaznivo neovplyvní podmienky obchodu tak, že by to bolo v rozpore so spoločným záujmom. Pri celkovom zvážení pozitívnych účinkov v porovnaní s negatívnymi účinkami na hospodársku súťaž a obchod Komisia náležite zohľadní príspevok opatrenia k dosiahnutiu cieľa v oblasti obrannej pripravenosti do roku 2030, ako aj osobitosti trhu s výrobkami a službami obranného priemyslu, na ktorom dopyt vytvárajú členské štáty, ktoré kontrolujú nadobúdanie výrobkov a technológií obranného priemyslu vrátane vývozu. Medzi prvky, ktoré sa majú pozitívne zohľadniť v celkovom teste vyváženej, môže patriť napríklad skutočnosť, že pomoc sa poskytuje v kontexte programov EÚ ⁽²⁶⁾, príspevok investície k potrebám odolnosti Únie, potreba členských štátov chrániť svoje základné bezpečnostné záujmy; cezhraničná spolupráca podporovaná projektom, ak je to vhodné; pozitívne účinky na interoperabilitu a bezpečnosť dodávok výrobkov obranného priemyslu alebo ich vstupov v celej Únii ⁽²⁷⁾, zníženie závislosti od tretích krajín alebo príspevok projektu k odstráneniu nedostatkov v kritických obranných spôsobilostiach, okrem iného vrátane tých, ktoré sú uvedené v bielej knihe a v nariadení o SAFE ⁽²⁸⁾.

Komisia bude prioritne riešiť prípady, ktoré majú cieľ v oblasti obrannej pripravenosti, či už budú oznámené ako individuálna pomoc alebo ako schémy pomoci. Pri posudzovaní zabezpečí, aby takáto podpora, pokiaľ predstavuje štátnu pomoc podliehajúcu notifikácii, bola nevyhnutná, primeraná a aby neviedla k nadmernej kompenzáci. Komisia bude venovať osobitnú pozornosť otázkam alebo žiadostiam o vysvetlenie vyjadreným v súvislosti s prípravami členských štátov na vykonávanie nástroja SAFE v súlade s časovým harmonogramom stanoveným v uvedenom nástroji ⁽²⁹⁾, ale aj s cieľom posúdiť, či nárast výroby v oblasti obrany a/alebo rozšírenie obranného priemyslu s cieľom dosiahnuť obrannú pripravenosť do roku 2030 vedie k určitým obmedzeniam v sektoroch súvisiacich s obranou, ktoré vyplývajú okrem iného aj z obmedzeného prístupu k financovaniu. V prípade potreby Komisia poskytne vhodné a včasné usmernenie k posúdeniu verejnej podpory pre sektor obrany ⁽³⁰⁾. S cieľom pochopiť, či je takéto usmernenie potrebné, a ak áno, aký je jeho možný rozsah, Komisia sa bude proaktívne usilovať získať podnety prostredníctvom nepretržitého a štruktúrovaného dialógu s členskými štátmi (vrátane všetkých príslušných orgánov, napr. orgánov zodpovedných za štátnu pomoc, priemysel a obranu) a s ďalšími zainteresovanými stranami.

⁽²⁶⁾ Napríklad programy EÚ pre obranný priemysel a kohézne fondy.

⁽²⁷⁾ Napr. keď výrobky môžu slúžiť potrebám viacerých používateľov v celej Únii, prebieha to ako štruktúrované úsilie o zabezpečenie diverzifikovanej ponuky.

⁽²⁸⁾ Nariadenie Rady (EÚ) 2025/1106 z 27. mája 2025, ktorým sa zriaďuje Nástroj bezpečnostnej akcie pre Európu posilnením európskeho obranného priemyslu (SAFE) (Ú. v. EÚ L, 2025/1106, 28.5.2025).

⁽²⁹⁾ Členské štáty, ktoré chcú získať finančnú pomoc v rámci nástroja SAFE, vyjadrí svoj záujem do konca júla 2025. Krátko nato dostanú od Komisie oznámenie o predbežnom pridelení súm úveru, ktoré sú k dispozícii každému členskému štátu. Členské štáty budú musieť do konca novembra 2025 predložiť žiadosť o finančnú pomoc spolu so svojim plánom investícií do európskeho obranného priemyslu. Podpísanie dohody o úvere s Komisiou umožní členským štátom získať finančné prostriedky.

⁽³⁰⁾ Usmernenia k zlučiteľnosti štátnej pomoci môžu mať podľa potreby rôzne formy, od sprievodcu príslušnými precedensmi alebo výkladového oznámenia až po právne záväzné usmernenia alebo rámce Komisie.

Zvýšenie verejných investícií do obrany je nevyhnutné a naliehavé, ale nebude stačiť. V oznámení o únii úspor a investícií ⁽³¹⁾, ktoré je v súlade s bielou knihou o obrannej pripravenosti do roku 2030, sa zdôraznil význam mobilizácie súkromného financovania pre obranný priemysel a konštatovalo sa, že je potrebné prijať rozhodné a naliehavé opatrenia na výrazné zvýšenie možností financovania spoločností európskej obrannej technologickej a priemyselnej základne. Európske spoločnosti vrátane malých a stredných podnikov a spoločností so strednou trhovou kapitalizáciou ⁽³²⁾ musia mať lepší a flexibilnejší prístup ku kapitálu vrátane záručných nástrojov na zníženie rizika investícií, aby sa ich riešenia mohli využiť v priemyselnom rozsahu a aby sa podporilo zvýšenie priemyselnej výroby, ktoré Únia potrebuje.

V rámci Fondu InvestEU ⁽³³⁾ finančné alebo investičné operácie označené ako „*strategické investície*“ vrátane investícií v oblasti obrany podliehajú osobitným obmedzeniam oprávnenosti, ktoré môžu brániť schopnosti účinne využívať Fond InvestEU na podporu investícií do európskej obrannej technologickej a priemyselnej základne. Komisia navrhuje prispôbiť kritériá oprávnenosti pre sektor obrany osobitostiam finančných nástrojov (dlh, dlhové záruky a kapitálové financovanie) ponúkaných v rámci Fondu InvestEU a zároveň zachovať potrebné záruky. Tým sa zlepší a zjednoduší prístup k financovaniu a umožní sa lepšia podpora rastu a rozvoja európskej obrannej technologickej a priemyselnej základne.

Hoci rámec Únie pre udržateľné financovanie ⁽³⁴⁾ nebráni financovaniu sektora obrany, finančnému aj obrannému sektoru môže prospieť dodatočné objasnenie uplatňovania tohto rámca prostredníctvom usmerňujúceho oznámenia. S cieľom poskytnúť investorom právnu istotu Komisia objasňuje, že v kontexte vylúčenia z referenčnej hodnoty pre investície v súlade s Parížskou dohodou a referenčnej hodnoty pre investície do transformácie hospodárstva v súvislosti so zmenou klímy by sa mali posudzovať len zbrane zakázané medzinárodnými dohovormi o zbraniach, ktorých zmluvnou stranou je väčšina členských štátov. Komisia okrem toho objasňuje, že potreby a špecifiká obranného priemyslu sú v plnej miere zohľadnené v povinnostiach vykazovania informácií o udržateľnosti, najmä objasnením, že obranný priemysel s väčšou pravdepodobnosťou ako iné odvetvia využíva ustanovenia na utajovanie citlivých informácií (napríklad o objemoch dodávok surovín alebo určitých finančných informácií súvisiacich s udržateľnosťou). Ak to bude opodstatnené, v nadväznosti na prebiehajúce revízie smernice o vykazovaní informácií o udržateľnosti podnikov ⁽³⁵⁾ Komisia vykoná ďalšie úpravy v rámci nadchádzajúceho preskúmania európskych štandardov vykazovania

⁽³¹⁾ Oznámenie Komisie, Únia úspor a investícií: Stratégia na podporu bohatstva občanov a hospodárskej konkurencieschopnosti v EÚ, COM(2025) 124 final.

⁽³²⁾ Odporúčanie Komisie (EÚ) 2025/1099 z 21. mája 2025 o definícii malých podnikov so strednou trhovou kapitalizáciou, C/2025/3500 (Ú. v. EÚ L, 2025/1099).

⁽³³⁾ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/523 z 24. marca 2021, ktorým sa zriaďuje Program InvestEU a ktorým sa mení nariadenie (EÚ) 2015/1017, PE/74/2020/REV/1 (Ú. v. EÚ L 107, 26.3.2021, s. 30 – 89).

⁽³⁴⁾ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2020/852 z 18. júna 2020 o vytvorení rámca na uľahčenie udržateľných investícií a o zmene nariadenia (EÚ) 2019/2088 (Ú. v. EÚ L 198, 22.6.2020, s. 13).

⁽³⁵⁾ COM(2025) 81 final.

informácií o udržateľnosti⁽³⁶⁾ v roku 2025. A napokon, v rámci revízie nariadenia o zverejňovaní informácií o udržateľnosti v sektore financií⁽³⁷⁾ Komisia v prípade potreby poskytne vysvetlenia týkajúce sa vzťahu medzi investíciami do obrany a rámcom EÚ pre udržateľnosť, aby sa dosiahol cieľ obrannej pripravenosti.

Rozvoj zručností a zabezpečenie rámcov zamestnanosti prispôbených obrannej pripravenosti

Odstránenie nedostatkov v oblasti spôsobilostí a zvýšenie výroby v oblasti obrany závisí od dostupnosti špecializovaných zručností a inovatívnych talentov v obrannom priemysle vrátane subjektov dodávateľského reťazca od malých a stredných podnikov až po hlavných dodávateľov. Hoci európsky sektor obrany disponuje kvalifikovanými a špecializovanými zamestnancami, rozsiahle zvýšenie obranného priemyslu si bude vyžadovať, aby priemysel prilákal, vyškolic, zamestnával, zvyšoval úroveň zručností, rekvalifikoval a udržiaval oveľa viac talentov od technikov po inžinierov a špecializovaných odborníkov. Zvyšovanie podielu absolventov odborov STEM je v tomto smere nevyhnutnou podmienkou. Únia zručností⁽³⁸⁾ vrátane jej podporného strategického plánu vzdelávania v oblasti STEM uľahčí zvyšovanie úrovne zručností a rekvalifikáciu pracovnej sily na podporu obranného priemyslu, a to aj posilnením Paktu o zručnostiach⁽³⁹⁾ a preskúmaním a zavedením špecializovaných akadémií zručností a podporou centier excelentnosti odborného vzdelávania a prípravy. Komisia podporí ďalšie centrá excelentnosti odborného vzdelávania a prípravy pre obranný priemysel, ako aj mobilitu pracovnej sily a bude podporovať vzdelávanie v oblasti obrany v súlade so Stratégiou pre európsky obranný priemysel⁽⁴⁰⁾, predovšetkým prostredníctvom možností, ktoré poskytuje Program pre európsky obranný priemysel a Erasmus+.

Zabezpečenie vysokých štandardov v oblasti zdravia, bezpečnosti a pracovných práv vojenských síl a pracovníkov obranného priemyslu má zásadný význam pre úplné dosiahnutie cieľa obrannej pripravenosti Európy a pre prilákanie a udržanie kvalifikovaného personálu. Vojenský personál a pracovníci priemyslu plnia dôležité úlohy, keď na našich hraniciach zúri vojna, ale aj pri budovaní dlhodobého európskeho mieru. Smernica o pracovnom čase⁽⁴¹⁾ je základným kameňom *acquis* Únie v oblasti zamestnanosti a sociálnych vecí a chráni zdravie a bezpečnosť pracovníkov prostredníctvom minimálnych noriem pre pracovný čas a čas odpočinku. Na to, aby sa v prevládajúcej geopolitickej situácii obranná pružnosť stala realitou a aby sa do roku 2030 zvýšila priemyselná výroba, sa pri uplatňovaní ustanovení smernice musí venovať

⁽³⁶⁾ Delegované nariadenie Komisie (EÚ) 2023/2772 z 31. júla 2023, ktorým sa dopĺňa smernica Európskeho parlamentu a Rady 2013/34/EÚ, pokiaľ ide o štandardy vykazovania informácií o udržateľnosti, C/2023/5303 (Ú. v. EÚ L, 2023/2772, 22.12.2023).

⁽³⁷⁾ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/2088 z 27. novembra 2019 o zverejňovaní informácií o udržateľnosti v sektore finančných služieb, PE/87/2019/REV/1 (Ú. v. EÚ L 317, 9.12.2019, s. 1 – 16).

⁽³⁸⁾ Oznámenie Komisie, Únia zručností, COM(2025) 90 final, 5. marca 2025.

⁽³⁹⁾ Oznámenie Komisie, Európsky program v oblasti zručností pre udržateľnú konkurencieschopnosť, sociálnu spravodlivosť a odolnosť, COM(2020) 274 final, 1. júla 2020.

⁽⁴⁰⁾ Spoločné oznámenie, Nová Stratégia pre európsky obranný priemysel: dosahovanie pripravenosti EÚ prostredníctvom reakcieschopnejšieho a odolnejšieho európskeho obranného priemyslu, JOIN(2024) 10 final, 5. marca 2024.

⁽⁴¹⁾ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2003/88/ES zo 4. novembra 2003 o niektorých aspektoch organizácie pracovného času (Ú. v. EÚ L 299, 18.11.2003, s. 9 – 19).

dôkladná pozornosť cieľu obrannej pripravenosti. Pokiaľ ide o priemyselnú výrobu a poskytovanie súvisiacich služieb v sektore obrany, Komisia objasňuje, že odchýlky stanovené v smernici ⁽⁴²⁾ možno využiť v prípade prudkého zvýšenia objemu činnosti, a to aj v oblasti obrannej pripravenosti, a vyzýva členské štáty, aby zabezpečili právnu zrozumiteľnosť a právnu istotu pri ich uplatňovaní. Pokiaľ ide o ozbrojené sily, Súdny dvor potvrdil, že v súvislosti s určitými osobitnými činnosťami vrátane aktívneho nasadenia možno upustiť od uplatňovania smernice. Pri zachovaní existujúcej flexibility bude Komisia spolupracovať s členskými štátmi a so sociálnymi partnermi na uplatňovaní smernice na vojenský personál v ozbrojených silách vrátane toho, či je vhodné zmeniť smernicu s cieľom rozšíriť existujúce výnimky.

Záver

Do Európy sa vrátil ozbrojený konflikt a okolo nás sa množia geostrategické a hybridné hrozby. V tomto desaťročí vznikne nový medzinárodný poriadok. Ak sa nechceme jednoducho zmieriť s dôsledkami, ktoré to bude mať pre Európu a svet, musíme tento nový poriadok formovať. Teraz je čas na zvýšenie obrannej pripravenosti Európy, ktorá je oslabená desaťročiami nedostatočných investícií do obranných spôsobilostí, významnými nedostatkami v oblasti spôsobilostí a zbytočnou byrokraciou, ktorú musia členské štáty urýchlene riešiť.

Obrovské zvýšenie európskych výdavkov na obranu, ktoré bolo oznámené v pláne ReArm Europe/Pripravenosť 2030, sprevádzané osobitným finančným nástrojom na podporu investícií členských štátov do obrany, si vyžaduje revíziu existujúcich právnych predpisov EÚ, aby boli flexibilnejšie a priťahovali väčšie investície do obrany. Jednoduchšie, rýchlejšie a pružnejšie. Na základe výsledkov rozsiahlych verejných konzultácií, ako aj strategických dialógov a dialógov o vykonávaní s priemyselným odvetvím a členskými štátmi sa v tomto súhrnnom balíku opatrení v oblasti obrannej pripravenosti navrhuje zmena zmýšľania v záujme obrannej pripravenosti a pružnosti v legislatívnom rámci Únie: odstránenie regulačných prekážok, zjednodušenie a harmonizácia pravidiel a postupov, ktoré sú zamerané na sektor obrany, ako aj predpisov Únie, ktoré majú vplyv na obranný priemysel a ktoré nie sú zamerané na sektor obrany. Zaoberá sa výzvami obranného priemyslu, ktoré bránia európskej obrannej technologickej a priemyselnej základni reagovať s maximálnou pružnosťou na súčasné zvýšené potreby Únie, najmä vzhľadom na zvýšené globálne napätie a útočnú vojnu na Ukrajine.

História neodpúšťa ani otáľanie, ani odkladanie. Naším poslaním je európska nezávislosť. Tento európsky súhrnný balík opatrení v oblasti obrannej pripravenosti predstavuje dôležitý krok k budovaniu nezávislej Európy, slúži zachovaniu mieru v Európe, posilňuje schopnosť Európy chrániť mier a bezpečnosť, aby naša budúcnosť bola bez nátlaku a agresie, aby ďalšie generácie mohli v mieri a prosperite žiť európsky sen, za ktorý naši zakladatelia tak tvrdo bojovali, a aby sme odvrátili vojnu a následné obrovské straty na ľudských životoch, ako aj nesmierne škody na životnom prostredí.

⁽⁴²⁾ Najmä články 17 a 18 smernice 2003/88/ES.